

ปัจจัยทำนายพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ของนักเรียนชาย
ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
โรงเรียนทำอิฐศึกษา อำเภopakเกร็ด จังหวัดนนทบุรี
Factors Predicting Smoking Prevention Behavior among Male Lower
Secondary School Students
in Thait Suksa School, Nonthaburi Province

ธนารัตน์ หมดเชื้อ ส.ม. (การจัดการการสร้างเสริมสุขภาพ)*

วราภรณ์ ลำไยวท.บ. (การจัดการสุขภาพ)**

*วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดตรัง

**โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลทำอิฐ

อำเภopakเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

Thanarat Mudchiew M.P.H (Health Promotion Management)*

Waraporn Lamyai B.Sc. (Health Management)**

*Sirindhorn College of Public Health, Trang

**Tha-it Sub-district Health Promoting Hospital,

Pakkret District, Nonthaburi Province

Received: February 27, 2024

Revised: March 28, 2024

Accepted: May 30, 2024

บทคัดย่อ

การศึกษาเชิงวิเคราะห์แบบภาคตัดขวางนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยระดับบุคคล พฤติกรรมป้องกันการสูบบุหรี่ การควบคุมตนเอง การรับรู้โทษของบุหรี่ การส่งเสริมป้องกันการสูบบุหรี่จากครอบครัว จากโรงเรียน และอิทธิพลของตัวแบบจากสื่อ และศึกษาปัจจัยทำนายพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ของนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนทำอิฐศึกษา จังหวัดนนทบุรี ขนาดตัวอย่างจำนวน 105 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิและการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2566 เครื่องมือวิจัยที่ใช้คือแบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคทั้งฉบับเท่ากับ 0.91 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา และวิเคราะห์ปัจจัยทำนายพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ด้วยสถิติ Stepwise Multiple Linear Regression Analysis ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมีพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ (Mean = 3.52, S.D. = 0.75) การควบคุมตนเอง (Mean = 3.86, S.D. = 0.92) การรับรู้โทษของบุหรี่ (Mean = 4.20, S.D. = 0.62) การส่งเสริมป้องกันการสูบบุหรี่จากครอบครัว (Mean = 3.96, S.D. = 0.86) และอิทธิพลตัวแบบจากสื่อ (Mean = 3.60, S.D. = 0.56) อยู่ในระดับมาก และมีการส่งเสริมป้องกันการสูบบุหรี่จากโรงเรียน (Mean = 0.88, S.D. = 0.21) อยู่ในระดับน้อย ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนพบว่า การควบคุมตนเองและอิทธิพลของตัวแบบจากสื่อ สามารถทำนายพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ได้ร้อยละ 19.8 ดังนั้นควรมีการส่งเสริมการควบคุมตนเอง และกำกับดูแลในการเข้าถึงสื่อต่างๆ ของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี รวมทั้งควรเพิ่มกิจกรรมส่งเสริมป้องกันการสูบบุหรี่ในโรงเรียนที่นอกเหนือจากนโยบายของรัฐบาล นอกจากนี้ ผู้ปกครองและครูควรเป็นแบบอย่างที่ดีในการไม่สูบบุหรี่แก่นักเรียน

คำสำคัญ: ปัจจัยทำนาย พฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ นักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

Abstract

This analytical cross-sectional study aimed to study personal factors, smoking prevention behavior, self-control, perception of cigarettes, promoting smoking prevention from families and school and model influences from media and study factors predicting smoking prevention behavior among 105 male lower secondary school students in Tha-it suksa school, Nonthaburi province. Sample was collected by two-stage random sampling method. Data collection was done during November to December 2023 and data were collected by using self-administered questionnaires with Cronbach's Alpha Coefficient of 0.91. Data were analyzed using descriptive statistics and stepwise multiple linear regression analysis. The result found that male lower secondary school students has behavior to prevent smoking (Mean = 3.52, S.D. = 0.75), self-control (Mean = 3.86, S.D. = 0.92), perception of cigarettes (Mean = 4.20, S.D. = 0.62), promoting smoking prevention from families (Mean = 3.96, S.D. = 0.86) and model influences from media (Mean = 3.60, S.D. = 0.56) at the high level and promoting smoking prevention from school (Mean = 0.88, S.D. = 0.21) at the low level. The result of Stepwise Multiple Linear Regression Analysis found that Self-control and model influences from media can predict smoking prevention behavior. These variables together explained 19.8% of the variance in smoking prevention behavior. Recommendations for this research would be the promoted self-control and continuously supervise student's access to various media to strengthen good immunity and activities to promote and prevent smoking in schools should be added in addition to government policies. Parents and teachers should be good examples of not smoking for students.

Keywords: Factors predicting, Smoking prevention behavior, Male lower secondary school students

บทนำ

การสูบบุหรี่เป็นสาเหตุการเสียชีวิต และทุพพลภาพที่สามารถป้องกันได้มากที่สุดจากรายงานองค์การอนามัยโลก พบว่ามีผู้สูบบุหรี่ทั่วโลกจำนวนถึง 1,100 ล้านคน พบผู้เสียชีวิตโดยตรงจากสาเหตุ การเจ็บป่วยด้วยโรคมะเร็ง เช่น มะเร็งปอด มะเร็งปากมดลูก มะเร็งหลอดอาหาร มะเร็งช่องปากและคอ จากการสูบบุหรี่ประมาณ 6.4 ล้านคน เนื่องจากเมื่อสูบบุหรี่ 1 มวน จะเกิดการเผาไหม้ทำให้เกิดสารพิษมากกว่า 4,000 ชนิด และมีสารก่อมะเร็งมากกว่า 50 ชนิด⁽¹⁾ และยังพบว่าคนที่ไม่ได้สูบบุหรี่เสียชีวิตด้วยสาเหตุจากการสูดควันบุหรี่ที่มีคนสูบบุหรี่ควันออกมา หรือควันบุหรี่มือสองที่มีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้นในทุกๆ ปี ประมาณ 890,000 คน โดยคาดการณ์ว่าในปี พ.ศ. 2573 หากยังไม่มีการใด ๆ จะมีจำนวนผู้เสียชีวิตเพิ่มขึ้นทั้งหมดประมาณปีละ 8 ล้านคน⁽²⁾ สถานการณ์การสูบบุหรี่ของประเทศไทยพบว่ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และยังพบว่าผู้สูบบุหรี่เป็นเพศชาย

มากกว่าเพศหญิงถึง 20 เท่า มีนักสูบบุหรี่รุ่นใหม่เกิดขึ้นราว 2-3 แสนคนต่อปี ซึ่งเป็นสาเหตุทำให้คนไทยเสียชีวิตวันละ 141 คน หรือปีละ 51,651 คน โดยผู้ที่เสียชีวิตจากการสูบบุหรี่อายุจะสั้นลง 12 ปี และเจ็บป่วยหนักโดยเฉลี่ย 2.50 ปีก่อนเสียชีวิต⁽³⁾ ซึ่งการสูบบุหรี่เป็นสาเหตุสำคัญของการเสียชีวิตก่อนวัยอันควร และยังส่งผลทำให้เกิดโรคหลอดเลือดหัวใจ โรคถุงลมโป่งพอง รวมถึงควันบุหรี่ยังไปเพิ่มความถี่ และความรุนแรงให้แก่ผู้มีอาการหอบหืด⁽⁴⁾ ทำให้มีอารมณ์แปรปรวน ก้าวร้าว ซึมเศร้า และอาจส่งผลทำให้เกิดความเจ็บป่วยทางจิต มีความบกพร่องในการสร้างสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นแยกตนเอง ไม่เข้าสังคมเป็นที่รังเกียจของบุคคลในสังคม⁽⁵⁾

ในปี พ.ศ.2564 มีการสำรวจเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ในประเทศไทย พบว่าเยาวชนไทยเริ่มทดลองสูบบุหรี่มากที่สุดในช่วงอายุ 13 - 14 ปี สูงถึงร้อยละ 39.0⁽⁶⁾

จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า สาเหตุสำคัญและเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้นักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสูบบุหรี่⁽⁷⁻¹¹⁾ คือ การมีเพื่อนที่เป็นตัวชักจูงให้เกิดการสูบบุหรี่ สภาพแวดล้อมรอบตัว การเลียนแบบบุคคลใกล้ชิด การเข้าถึงสื่อที่เกี่ยวข้องกับบุหรี่ ความอยากรู้อยากลอง อยากหาประสบการณ์ ความเครียดในชีวิต ค่านิยม และทัศนคติที่มีต่อการสูบบุหรี่ หากมองจากสาเหตุของการสูบบุหรี่จะเห็นได้ว่ามีสาเหตุมาจากทั้งด้านบุคคล และสภาพแวดล้อมรอบตัวของนักเรียนที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กันเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการสูบบุหรี่ จากปัญหาดังกล่าว ทำให้หน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการควบคุมบุหรี่ต้องดำเนินการป้องกันเป็นนโยบาย และได้วางแผนเป็นแผนยุทธศาสตร์ การควบคุมยาสูบแห่งชาติ ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2565-2570⁽¹²⁾ ที่ได้กำหนดกรอบการดำเนินงานควบคุมยาสูบของประเทศไทย โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อลดความชุกการบริโภคยาสูบ และคุ้มครองสุขภาพของประชาชนจากอันตรายจากควันบุหรี่ เช่น การสร้างเสริมความเข้มแข็งและยกระดับขีดความสามารถการควบคุมยาสูบ การป้องกันมิให้เกิดผู้เสพยาสูบรายใหม่ และการทำสิ่งแวดล้อมให้ปลอดควันบุหรี่ รายละเอียดจากยุทธวิธีข้างต้น การศึกษานี้จึงมุ่งตระหนักว่าปัจจัยสาเหตุของการเกิดพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่เป็นการปฏิบัติตนในเด็กช่วงวัยนี้ เพื่อป้องกันหลีกเลี่ยงมิให้ตนเองสูบบุหรี่หรือไปเกี่ยวข้องกับบุหรี่ และเนื่องจากแผนดังกล่าวยังไม่สามารถป้องกันการสูบบุหรี่ได้อย่างเต็มที่ จึงได้ประยุกต์ใช้แนวคิดทฤษฎีปัญญาทางสังคม (Social cognitive theory) ของแบนดูรา (Bandura)⁽¹³⁾ มาเป็นกรอบแนวคิดหลักในการวิเคราะห์พฤติกรรมป้องกันการสูบบุหรี่ดังกล่าว โดยการกำหนดปัจจัยเชิงสาเหตุนั้นคือ ปัจจัยทางจิต และปัจจัยทางสังคม จากทฤษฎีปัญญาทางสังคมข้างต้น ทั้งสองปัจจัยสามารถที่จะส่งผลทำให้เกิดพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่โดยพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่หมายถึง การไม่สูบบุหรี่หรือการเลือกทำกิจกรรมที่เหมาะสมทดแทนการสูบบุหรี่⁽¹⁴⁾ รวมถึงการกระทำที่แสดงออกถึงการป้องกันตนเองที่จะไม่มีการสูบบุหรี่ ซึ่งมีความสำคัญคือเป็นประเด็นด้านแรกของพฤติกรรมที่จะช่วยป้องกัน หรือลดความเสี่ยงของบุคคล

ที่ไม่ให้เข้าไปมีพฤติกรรมสูบบุหรี่ต่อไป

จากเหตุผลดังกล่าว การศึกษานี้จึงได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับปัจจัยทำนายพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ของนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนทำอิฐศึกษา จังหวัดนนทบุรี โดยประยุกต์ใช้แนวคิดและทฤษฎีข้างต้นมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย เพื่อใช้เป็นแนวทางให้ผู้ที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันการศึกษา ผู้ที่มีความใกล้ชิดกับวัยรุ่น รวมถึงภาคประชาชน และภาคีที่เกี่ยวข้อง สามารถนำไปใช้ในการกำหนดนโยบาย และแผนปฏิบัติการควบคุมการสูบบุหรี่ในกลุ่มวัยรุ่นให้เหมาะสมกับพื้นที่ ซึ่งจะนำไปสู่การป้องกันและแก้ไขปัญหาการสูบบุหรี่ของวัยรุ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพในระยะยาวต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยระดับบุคคล พฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ การควบคุมตนเอง การรับรู้โทษของบุหรี่ การส่งเสริมการป้องกันการสูบบุหรี่จากครอบครัว การส่งเสริมการป้องกันการสูบบุหรี่จากโรงเรียน และอิทธิพลตัวแบบจากสื่อของนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนทำอิฐศึกษา จังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยทำนายพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ของนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนทำอิฐศึกษา จังหวัดนนทบุรี

ขอบเขตการวิจัย

ศึกษาในนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนทำอิฐศึกษา จังหวัดนนทบุรี ตั้งแต่วันที่ 30 พฤศจิกายนถึงวันที่ 15 ธันวาคม 2566

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย เป็นการศึกษาวิจัยเชิงวิเคราะห์ภาคตัดขวาง (Analytical Cross-sectional Study)

ประชากร คือ นักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนทำอิฐศึกษา จังหวัดนนทบุรีที่กำลังศึกษาในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 417 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนท่าอิฐศึกษา จังหวัดนนทบุรีที่กำลังศึกษาในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 105 คน โดยใช้สูตรการประมาณค่าสัดส่วนที่รู้จำนวนประชากรที่แน่นอน⁽¹⁵⁾ และกำหนดค่าสัดส่วนที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรม (P) เท่ากับ $0.10^{(9)}$ ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสองขั้นตอน โดยสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Sampling) จำแนกตามระดับชั้นเรียนของนักเรียน หลังจากนั้นนำมาสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) แบบไม่ใส่คืน (Sampling without replacement) ได้กลุ่มตัวอย่างชั้นเรียนละ 35 คน

เกณฑ์การคัดเลือกผู้เข้าร่วมการวิจัย คือ นักเรียนชายที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีสัญชาติไทย และมีที่อยู่ตามทะเบียนราษฎร หรือมีที่พักอาศัยอยู่ในเขตตำบลท่าอิฐ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

เกณฑ์การคัดออกจากการวิจัย คือ นักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่ไม่สะดวกใจให้ข้อมูลต่อหลังจากที่ตอบแบบสอบถามไปบางส่วนแล้ว หรือผู้ที่ขอถอนตัวจากการวิจัย และตอบแบบสอบถามไม่ครบถ้วน หรือมีเหตุจำเป็นอื่นๆ ในระหว่างตอบแบบสอบถามจนทำให้ไม่สามารถตอบแบบสอบถามได้อย่างสมบูรณ์

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถามที่ได้พัฒนาและปรับปรุงจากการศึกษาของวิกานต์ดา โหม่งมัตย์⁽¹⁶⁾ แบ่งออกเป็น 7 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยระดับบุคคลจำนวน 6 ข้อ แบบเลือกตอบ (Check list) และแบบเติมคำตอบ (Open Ended) ประกอบด้วย ระดับชั้นเรียน ผลการเรียนรู้ในปีการศึกษาที่ผ่านมา ค่าใช้จ่ายที่ได้รับจากผู้ปกครองในแต่ละวัน การพักอาศัย การสูบบุหรี่ของบุคคลในครอบครัว และการสูบบุหรี่ของเพื่อนในกลุ่ม

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรม การป้องกันการสูบบุหรี่จำนวน 23 ข้อ แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับคือ ระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยกำหนดคะแนน

ตั้งแต่ 1 - 5 คะแนนตามลำดับ สำหรับข้อความเชิงบวก มีจำนวน 21 ข้อ และกำหนดคะแนนตั้งแต่ 5 - 1 ตามลำดับ สำหรับข้อความเชิงลบมีจำนวน 2 ข้อ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการควบคุมตนเองในการป้องกันการสูบบุหรี่จำนวน 10 ข้อ แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับคือ ระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยกำหนดคะแนนตั้งแต่ 1 - 5 คะแนน ตามลำดับ สำหรับข้อความเชิงบวก มีจำนวน 9 ข้อ และกำหนดคะแนนตั้งแต่ 5 - 1 ตามลำดับ สำหรับข้อความเชิงลบมีจำนวน 1 ข้อ

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามการรับรู้โทษของบุหรี่จำนวน 13 ข้อ แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับคือ ระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยกำหนดคะแนนตั้งแต่ 1 - 5 คะแนน ตามลำดับ สำหรับข้อความเชิงบวกมีจำนวน 12 ข้อ และกำหนดคะแนนตั้งแต่ 5 - 1 ตามลำดับ สำหรับข้อความเชิงลบมีจำนวน 1 ข้อ

ส่วนที่ 5 การส่งเสริมการป้องกันการสูบบุหรี่จากครอบครัวจำนวน 10 ข้อ แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับคือ เป็นประจำ บ่อย บางครั้ง นานๆ ครั้ง และไม่ปฏิบัติ โดยกำหนดคะแนนตั้งแต่ 1 - 5 คะแนนตามลำดับ ทั้งหมดเป็นข้อความเชิงบวก

ส่วนที่ 6 การส่งเสริมการป้องกันการสูบบุหรี่จากโรงเรียนจำนวน 10 ข้อ แบบเลือกตอบ (Check list) 2 ตัวเลือกคือ ใช่ หรือไม่ใช่ โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบเพียง 1 ตัวเลือก เกณฑ์การให้คะแนนจะได้คะแนน 0 - 1 หากตอบว่าใช่จะได้ 1 คะแนน และถ้าตอบว่าไม่ใช่จะได้ 0 คะแนน ทั้งหมดเป็นข้อความเชิงบวก

ส่วนที่ 7 อิทธิพลตัวแบบจากสื่อในการป้องกันการสูบบุหรี่จำนวน 8 ข้อ แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับคือ เป็นประจำ บ่อย บางครั้ง นานๆ ครั้ง และไม่ปฏิบัติ โดยกำหนดคะแนนตั้งแต่ 1 - 5 คะแนนตามลำดับ สำหรับข้อความเชิงบวกมีจำนวน 6 ข้อ และกำหนดคะแนนตั้งแต่ 5 - 1 ตามลำดับ สำหรับข้อความเชิงลบมีจำนวน 2 ข้อ

การแบ่งกลุ่มระดับคะแนนของพฤติกรรม การป้องกันการสูบบุหรี่ การควบคุมตนเอง การรับรู้โทษ

ของบุหรี การส่งเสริมการป้องกันการสูบบุหรี่จากครอบครัว การส่งเสริมการป้องกันการสูบบุหรี่จากโรงเรียน และอิทธิพลตัวแบบจากสื่อจะแบ่งออกเป็น 5 ระดับตามหลักการของ Best (1977)⁽¹⁷⁾ ดังนี้ คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.49 ระดับน้อยที่สุด คะแนนเฉลี่ย 1.50 - 2.49 ระดับน้อย คะแนนเฉลี่ย 2.50 - 3.49 ระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 3.50 - 4.49 ระดับมาก และคะแนนเฉลี่ย 4.50 - 5.00 ระดับมากที่สุด

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) จากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน โดยผลการประเมินความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามทั้งหมดมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 ทุกข้อ และทดสอบความเชื่อมั่น ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยนำแบบสอบถาม ทั้ง 7 ส่วน ไปทดลองใช้กับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนรุ่งเรืองวิทยา ตำบลท่าอิฐ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ที่มีคุณสมบัติและสภาพแวดล้อมคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา จำนวน 30 รายแล้วหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ทั้งฉบับ (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้เท่ากับ 0.91

ตัวแปรและการวัดตัวแปร ประกอบด้วยตัวแปรต่าง ๆ ดังนี้

ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูล

ตัวแปรต้น คือ ปัจจัยระดับบุคคล การควบคุมตนเอง การรับรู้โทษของบุหรี การส่งเสริมการป้องกันการสูบบุหรี่จากครอบครัว การส่งเสริมการป้องกันการสูบบุหรี่จากโรงเรียน และอิทธิพลตัวแบบจากสื่อ

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยนี้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนนทบุรี ซึ่งได้เอกสารรับรองการวิจัย เลขที่ 38 - 2566 ลงวันที่ 26 กันยายน 2566

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน) ค่ามัธยฐาน (ค่าสูงสุด และค่าต่ำสุด) ในการอธิบายปัจจัยระดับบุคคล การควบคุมตนเอง การรับรู้โทษของบุหรี การส่งเสริมการป้องกันการสูบบุหรี่จากครอบครัว การส่งเสริมการป้องกันการสูบบุหรี่จากโรงเรียน และอิทธิพลตัวแบบจากสื่อ

2. การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรม การป้องกันการสูบบุหรี่ ได้แก่ การควบคุมตนเอง การรับรู้โทษของบุหรี การส่งเสริมการป้องกันการสูบบุหรี่จากครอบครัว การส่งเสริมการป้องกันการสูบบุหรี่จากโรงเรียน อิทธิพลตัวแบบจากสื่อ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ตามลำดับความสำคัญของตัวแปรที่นำเข้ามาสมการ (Stepwise Multiple Regression Analysis) กำหนดระดับนัยสำคัญที่ 0.05

ผลการศึกษา

ปัจจัยระดับบุคคล พบว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเป็นเพศชายกำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 ชั้นละ 35 คน ร้อยละ 55.24 มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาเฉลี่ยสะสม 2.00 - 3.00 โดยมีค่าเฉลี่ยสะสมอยู่ที่ 2.96 (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.59) ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาสูงสุดอยู่ที่ 4.00 และต่ำสุดอยู่ที่ 1.00 ร้อยละ 68.57 มีค่าใช้จ่ายที่ได้รับในแต่ละวันอยู่ที่ 76 - 100 บาท เฉลี่ยวันละ 95.90 บาท (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 30.47 บาท) โดยมีค่าใช้จ่ายที่ได้รับในแต่ละวันสูงสุดวันละ 250 บาท ต่ำสุดวันละ 50 บาท ร้อยละ 77.14 พักอาศัยอยู่กับบิดาและมารดา ในครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างมีบุคคลในครอบครัวที่สูบบุหรี่ถึงร้อยละ 40.00 โดยผู้ที่สูบบุหรี่ส่วนใหญ่คือพ่อ รองลงมาคือพี่หรือน้อง และปู่/ย่า/ตา/ยาย (ร้อยละ 29.52, 3.81 และ 3.86 ตามลำดับ) และมีเพื่อนของกลุ่มตัวอย่างถึงร้อยละ 43.81 ที่สูบบุหรี่ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (n = 105)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
ระดับชั้นเรียน		
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	35	33.33
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	35	33.33
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	35	33.33
ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา		
คะแนนเฉลี่ยสะสมน้อยกว่า 2.00	5	4.76
คะแนนเฉลี่ยสะสม 2.00 – 3.00	58	55.24
คะแนนเฉลี่ยสะสมมากกว่า 3.00	42	40.00
คะแนนเฉลี่ยสะสม (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน)	2.96 ± 0.59	
ค่ามัธยฐาน (Min. – Max.)	2.89 (1.00 – 4.00)	
ระดับจำนวนเงินที่ได้รับจากผู้ปกครองใน 1 วัน (บาท)		
50.00 – 75.00 บาท	21	20.00
75.01 – 100.00 บาท	72	68.57
มากกว่า 100 บาทขึ้นไป	12	11.43
จำนวนเงินเฉลี่ย (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน)	95.90 + 30.47	
ค่ามัธยฐาน (Min. – Max.)	100 (50 – 250)	
การพักอาศัย		
พักอาศัยอยู่กับบิดา มารดา	81	77.14
พักอาศัยอยู่กับบิดา หรือมารดา	14	13.33
พักอาศัยอยู่กับปู่ ย่า ตา ยาย	7	6.67
พักอาศัยอยู่กับญาติ เพื่อนบ้าน คนรู้จัก และอื่น ๆ	3	2.86
บุคคลในครอบครัวของนักเรียนมีการสูบบุหรี่หรือไม่		
ไม่สูบบุหรี่	63	60.00
สูบบุหรี่ (เลือกได้หลายคำตอบ)	42	40.00
พ่อ	31	29.52
พี่/น้อง	4	3.81
ปู่ย่าตายาย	3	2.86
ลุงป้าน้าอา	3	2.86
แม่	2	1.90
เพื่อนในกลุ่มของนักเรียนมีการสูบบุหรี่หรือไม่		
ไม่สูบบุหรี่	59	56.19
สูบบุหรี่	46	43.81

ตารางที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (n = 105) (ต่อ)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
การพักอาศัย		
พักอาศัยอยู่กับบิดา มารดา	81	77.14
พักอาศัยอยู่กับบิดา หรือมารดา	14	13.33
พักอาศัยอยู่กับปู่ ย่า ตา ยาย	7	6.67
พักอาศัยอยู่กับญาติ เพื่อนบ้าน คนรู้จัก และอื่นๆ	3	2.86
บุคคลในครอบครัวของนักเรียนมีการสูบบุหรี่หรือไม่		
ไม่สูบ	63	60.00
สูบ (เลือกได้หลายคำตอบ)	42	40.00
พ่อ	31	29.52
พี่/น้อง	4	3.81
ปู่ย่าตายาย	3	2.86
ลุงป้าน้าอา	3	2.86
แม่	2	1.90
เพื่อนในกลุ่มของนักเรียนมีการสูบบุหรี่หรือไม่		
ไม่สูบ	59	56.19
สูบ	46	43.81

การวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ และปัจจัยด้านอื่นๆ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรม การป้องกันการสูบบุหรี่อยู่ในระดับมาก (Mean = 3.52, S.D. = 0.75) และตัวแปรในด้านปัจจัยอื่นๆ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้โทษของบุหรี่สูงที่สุดอยู่ในระดับมาก (Mean = 4.20, S.D. = 0.62) รองลงมาคือ การส่งเสริม

การป้องกันการสูบบุหรี่จากครอบครัวอยู่ในระดับมาก (Mean = 3.96, S.D. = 0.86) และการควบคุมตนเอง อยู่ในระดับมาก (Mean = 3.86, S.D. = 0.92) และกลุ่ม ตัวอย่างได้รับการส่งเสริมการป้องกันการสูบบุหรี่ จาก โรงเรียนอยู่ในระดับน้อยที่สุด (Mean = 0.88, S.D. = 0.21) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 พฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ และปัจจัยต่าง ๆ (n = 105)

ปัจจัย	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation, S.D.)	ค่าระดับ
พฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ ปัจจัยด้านอื่น ๆ	3.52	0.70	มาก
การควบคุมตนเอง	3.86	0.92	มาก
การรับรู้โทษของบุหรี่	4.20	0.62	มาก
การส่งเสริมการป้องกันการสูบบุหรี่จากครอบครัว	3.96	0.86	มาก
การส่งเสริมการป้องกันการสูบบุหรี่จากโรงเรียน	0.88	0.21	น้อยที่สุด
อิทธิพลตัวแบบจากสื่อ	3.60	0.56	มาก

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง การควบคุมตนเอง การรับรู้โทษของบุหรี่ การส่งเสริม การป้องกันการสูบบุหรี่จากครอบครัว การส่งเสริม การป้องกันการสูบบุหรี่จากโรงเรียน และอิทธิพลตัวแบบ จากสื่อกับพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ พบว่า การควบคุมตนเอง (X_1) การรับรู้โทษของบุหรี่ (X_2) การส่งเสริมการป้องกันการสูบบุหรี่จากครอบครัว (X_3) การส่งเสริมการป้องกันการสูบบุหรี่จากโรงเรียน (X_4) และอิทธิพลตัวแบบจากสื่อ (X_5) มีความสัมพันธ์ทางบวก กับพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ (Y) อย่างมีนัย

สำคัญทางสถิติ ($r = 0.36, 0.35, 0.48, 0.42$ และ 0.31 ตามลำดับ)

โดยการส่งเสริมการป้องกันการสูบบุหรี่จาก ครอบครัว (X_3) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการ ป้องกันการสูบบุหรี่ (Y) มากที่สุด รองลงมาคือ การส่งเสริมการป้องกันการสูบบุหรี่จากโรงเรียน (X_4) การควบคุมตนเอง (X_1) การรับรู้โทษของบุหรี่ (X_2) และอิทธิพลตัวแบบจากสื่อ (X_5) ($r = 0.45, 0.39$ และ 0.31 ตามลำดับ) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการควบคุมตนเอง การรับรู้โทษของบุหรี่ การส่งเสริม การป้องกันการสูบบุหรี่จากครอบครัว การส่งเสริมการป้องกันการสูบบุหรี่จากโรงเรียนและอิทธิพล ตัวแบบจากสื่อกับพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ของกลุ่มตัวอย่าง (n = 105)

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา	(X_1)	(X_2)	(X_3)	(X_4)	(X_5)	(Y)
การควบคุมตนเอง (X_1)	1		0.39	0.31	0.10	0.36
การรับรู้โทษของบุหรี่ (X_2)	0.45	1		0.30	-0.05	0.35
การส่งเสริมการป้องกันการสูบบุหรี่ จากครอบครัว (X_3)	0.39	0.43	1		0.36	0.48
การส่งเสริมการป้องกันการสูบบุหรี่ จากโรงเรียน (X_4)	0.31	0.30	0.27	1		0.42
อิทธิพลตัวแบบจากสื่อ (X_5)	0.10	-0.05	0.36	0.20	1	
พฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ (Y)	0.36	0.35	0.48	0.42	0.31	1

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร พบว่า การควบคุมตนเอง (X_1) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้โทษของบุหรี่ (X_2) การส่งเสริมการป้องกันการสูบบุหรี่จากครอบครัว (X_3) และการส่งเสริมการป้องกันการสูบบุหรี่จากโรงเรียน (X_4) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r=0.45, 0.39$ และ 0.31 ตามลำดับ)

การรับรู้โทษของบุหรี่ (X_2) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการควบคุมตนเอง (X_1) การส่งเสริมการป้องกันการสูบบุหรี่จากครอบครัว (X_3) และการส่งเสริมการป้องกันการสูบบุหรี่จากโรงเรียน (X_4) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.45, 0.43$ และ 0.30 ตามลำดับ) การส่งเสริมการป้องกันการสูบบุหรี่จากครอบครัว (X_3) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการควบคุมตนเอง (X_1) การรับรู้โทษของบุหรี่ (X_2) การส่งเสริมการป้องกันการสูบบุหรี่จากโรงเรียน (X_4) และอิทธิพลตัวแบบจากสื่อ (X_5) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.39, 0.43, 0.27$ และ 0.36 ตามลำดับ)

การส่งเสริมการป้องกันการสูบบุหรี่จากโรงเรียน (X_4) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการควบคุมตนเอง (X_1) การรับรู้โทษของบุหรี่ (X_2) การส่งเสริมการป้องกันการสูบบุหรี่จากครอบครัว (X_3) และอิทธิพลตัวแบบจากสื่อ (X_5) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.31, 0.30, 0.27$ และ 0.20 ตามลำดับ)

อิทธิพลตัวแบบจากสื่อ (X_5) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการส่งเสริมการป้องกันการสูบบุหรี่จากครอบครัว (X_3) และการส่งเสริมการป้องกัน

การสูบบุหรี่จากโรงเรียน (X_4) ($r = 0.36$ และ 0.20 ตามลำดับ) ดังตารางที่ 3

ตัวแปรที่มีประสิทธิภาพในการทำนายพฤติกรรม การป้องกันการสูบบุหรี่ของนักเรียน ได้แก่ การควบคุมตนเอง (X_1) และอิทธิพลตัวแบบจากสื่อ (X_5) โดยการควบคุมตนเองได้รับการคัดเลือกเข้าสมการเป็นอันดับที่ 1 สามารถทำนายพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ได้ร้อยละ 19.8 อิทธิพลตัวแบบจากสื่อ (X_5) ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการเป็นอันดับที่ 2 สามารถทำนายพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.49

โดยตัวแปรทั้งสองสามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ของนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นได้ร้อยละ 24.70 มีค่าสัมประสิทธิ์การทำนายที่ปรับแล้ว (Adjusted R^2 : R^2_{Adj}) ดังนี้ การควบคุมตนเอง $R^2_{Adj} = 0.190$ และ อิทธิพลตัวแบบจากสื่อ $R^2_{Adj} = 0.233$ มีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานการทำนาย (Stand Error of the Estimate) เท่ากับ 0.408 สมการที่ได้จากการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณตามลำดับความสำคัญของตัวแปรที่นำเข้าสมการมีนัยสำคัญทางสถิติ

สามารถนำมาเขียนเป็นสมการวิเคราะห์การถดถอย ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้ ในรูปคะแนนดิบ $Y = 1.401 + 0.274X_1 + 0.294X_5$ ในรูปคะแนนมาตรฐาน $Z = 0.362X_1 + 0.237X_5$ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงการวิเคราะห์ตัวแปรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ของนักเรียน ได้แก่ การควบคุมตนเอง การรับรู้โทษของบุหรี่ การส่งเสริมการป้องกันการสูบบุหรี่จากครอบครัว การส่งเสริมการป้องกันการสูบบุหรี่จากโรงเรียนและอิทธิพลตัวแบบจากสื่อ (n = 105)

ลำดับที่ของตัวแปรที่เข้าสมการ	R	R ²	R ² _{Adj}	R ² _{Change}	B	S.D.	Beta	t
การควบคุมตนเอง (X ₁)	0.445	0.198	0.190	0.198	0.274	0.069	0.362	3.953
อิทธิพลตัวแบบจากสื่อ (X ₂)	0.497	0.247	0.233	0.049	0.294	0.114	0.237	2.587
Constant = 1.401			S.E. = 0.408		F = 25.446			

วิจารณ์

ตัวแปรที่มีประสิทธิภาพในการทำนายพฤติกรรม การป้องกันการสูบบุหรี่ของนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษา ตอนต้น โรงเรียนทำโอฐศึกษา จังหวัดนนทบุรี มีจำนวน 2 ปัจจัยคือ การควบคุมตนเอง และอิทธิพลตัวแบบ จากสื่อ อภิปรายรายตัวแปรได้ดังนี้ การควบคุมตนเอง พบว่ามีอำนาจทำนายพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ ของนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (Beta = 0.362) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อธิบายได้ว่า อาจเนื่องจากการควบคุมตนเองเป็น พื้นฐานภายใต้จิตใจของบุคคลในการควบคุมตนเอง เพื่อไม่ให้ประพฤติดูปฏิบัติตนในทางที่ไม่พึงประสงค์ ทั้งนี้แต่ละคนจะมีการควบคุมตนเองที่แตกต่างกัน จากผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้พบว่า นักเรียนชาย ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมีการควบคุมตนเองเพื่อป้องกันการ สูบบุหรี่อยู่ในระดับมาก (Mean = 3.86, S.D. = 0.92) ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของโรเซนบัม⁽¹⁸⁾ ที่กล่าวว่า การควบคุมตนเองเป็นความสามารถของบุคคล นั้น ๆ ที่จะละเว้นในการกระทำบางสิ่งบางอย่างหรือความ สามารถของบุคคลนั้น ๆ ที่จะแสดงพฤติกรรมออกมาด้วย เหตุผล และความอดทน ออกล้น เพื่อให้เกิดผลที่ดี และ ถูกต้องตามที่ต้องการ หรือเป็นการหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่ดี ซึ่งอาจจะเกิดขึ้นได้ และตลอดจนหมายถึง ความสามารถ ของบุคคลนั้น ๆ เมื่อบุคคลนั้นจะต้องเผชิญกับปัญหาและ อุปสรรคต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น หรืออยู่ในสภาวะที่เกิดปัญหา ความขัดแย้งในตนเอง บุคคลนั้น ๆ สามารถจัดสภาพ แวดล้อมสิ่งต่าง ๆ เพื่อให้เกิดพฤติกรรมตามที่บุคคลนั้น ๆ คาดหวังไว้⁽¹⁹⁾ ซึ่งสามารถสรุปได้ว่าหากนักเรียนมี

การควบคุมตนเองได้ดีก็จะส่งผลต่อพฤติกรรมการ ป้องกันการสูบบุหรี่ได้เป็นอย่างดี และอิทธิพลตัวแบบ จากสื่อ พบว่ามีอำนาจทำนายพฤติกรรมการป้องกัน การสูบบุหรี่ของนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (Beta = 0.237) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อธิบายได้ว่า อาจเนื่องมาจากการที่ปัจจุบันการเผยแพร่ สื่อต่าง ๆ จะถูกควบคุมโดยกฎหมาย รวมถึงการเป็น ตัวแบบในการไม่สูบบุหรี่ของดารา นักแสดงที่มี การรณรงค์ตามสื่อต่าง ๆ ที่นักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษา ตอนต้นสามารถเข้าถึง เช่น โทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต สื่อ ออนไลน์ต่าง ๆ อาจส่งผลให้นักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษา ตอนต้นลอกเลียนแบบพฤติกรรมของตัวแบบเหล่านั้นได้ ซึ่งในการศึกษาวิจัยครั้งนี้พบว่า นักเรียนชายชั้น มัธยมศึกษาตอนต้นมีอิทธิพลตัวแบบจากสื่อส่งผลต่อ พฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ของนักเรียนชายใน ระดับมาก (Mean = 3.60, S.D. = 0.56) ทั้งนี้อาจเนื่อง มาจากการรับสื่อต่าง ๆ ของนักเรียน มีผู้ปกครอง คอยให้คำแนะนำอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับวิกานต์ดา โหม่งมัตย์⁽¹⁶⁾ ที่พบว่า การวิเคราะห์อิทธิพลตัวแบบ จากสื่ออยู่ในระดับมาก

นักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีปัจจัย ด้านการส่งเสริมป้องกันการสูบบุหรี่จากโรงเรียน อยู่ในระดับน้อยที่สุด (Mean = 0.88, S.D. = 0.21) สอดคล้องกับชลลดา ไชยกุลวัฒนา และคณะ⁽²⁰⁾ ที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างได้รับข้อมูลข่าวสาร ผ่านสื่อต่าง ๆ ในโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลางถึงน้อย นอกจากนั้น สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนเป็นปัจจัยภายนอกตัวบุคคล

ที่เป็นสิ่งที่นักเรียนเห็นอยู่เป็นประจำ จึงอาจทำให้ไม่สามารถส่งผลต่อพฤติกรรมหลักเสี่ยงการสูบบุหรี่ได้

สรุป

นักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนท่าอิฐศึกษา อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ร้อยละ 40.00 มีบุคคลในครอบครัวที่สูบบุหรี่โดยผู้ที่สูบบุหรี่ส่วนใหญ่คือ พ่อถึงร้อยละ 29.52 และมีเพื่อนที่สูบบุหรี่ถึงร้อยละ 43.81 มีพฤติกรรมป้องกันการสูบบุหรี่ (Mean = 3.52, S.D. = 0.75) การควบคุมตนเอง (Mean = 3.86, S.D. = 0.92) การรับรู้โทษของบุหรี่ (Mean = 4.20, S.D. = 0.62) การส่งเสริมป้องกันการสูบบุหรี่จากครอบครัว (Mean = 3.96, S.D. = 0.86) และอิทธิพลตัวแบบจากสื่อ (Mean = 3.60, S.D. = 0.56) อยู่ในระดับมาก และมีการส่งเสริมป้องกันการสูบบุหรี่จากโรงเรียน (Mean = 0.88, S.D. = 0.21) อยู่ในระดับน้อย การควบคุมตนเอง และอิทธิพลของตัวแบบจากสื่อสามารถทำนายพฤติกรรมป้องกันการสูบบุหรี่ได้ร้อยละ 19.8

ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมป้องกันการสูบบุหรี่ของนักเรียนชายในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการดำเนินงาน และการจัดทำโปรแกรมส่งเสริมพฤติกรรมในการป้องกันการสูบบุหรี่ให้นักเรียนในกลุ่มดังกล่าว โดยมุ่งเน้นส่งเสริมเกี่ยวกับการควบคุมตนเอง และการกำกับดูแลการเข้าถึงสื่อต่างๆ ของนักเรียน เพื่อสกัดกั้นการเกิดนักสูบหน้าใหม่ขึ้นในกลุ่มนักเรียนชายระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นตามแผนยุทธศาสตร์การควบคุมยาสูบแห่งชาติ ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2565-2570

นอกจากนี้ ควรมีการจัดกิจกรรมการส่งเสริมการควบคุมตนเองอย่างต่อเนื่องในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ให้นักเรียนมีวิธีการควบคุมตนเองที่ดี เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีให้นักเรียน และควรกำกับดูแลในการเข้าถึงสื่อต่างๆ ของนักเรียน

โดยมีการอธิบายถึงโทษของบุหรี่ที่ส่งผลต่อร่างกาย และโทษทางกฎหมาย รวมถึงสื่อควรมีการใช้ตัวแบบในการรณรงค์ป้องกันการสูบบุหรี่เพื่อให้นักเรียนเลียนแบบพฤติกรรมที่ถูกต้อง รวมทั้งควรเพิ่มกิจกรรมส่งเสริมการป้องกันการสูบบุหรี่ เช่น การสอดแทรกเนื้อหาการป้องกันการสูบบุหรี่ในบทเรียน การจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ การจัดกิจกรรมรณรงค์การงดสูบบุหรี่ที่นอกเหนือจากนโยบายของรัฐบาล รวมถึง ผู้ปกครอง และครู ควรเป็นแบบอย่างที่ดีในการไม่สูบบุหรี่แก่นักเรียน

เอกสารอ้างอิง

1. ประกิต วาทีสาธกกิจ. ข้อมูลบุหรืกับสุขภาพสำหรับ พระสงฆ์เพื่อเผยแพร่แก่ญาติโยม. กรุงเทพฯ: รักษ์พิมพ์; 2552.
2. World Health Organization. Tobacco [Internet]. 2005 [cited 2024 January 5]. Available from: https://www.who.int/health-topics/tobacco#tab=tab_1
3. Action on Smoking and Health. Young people and smoking [Internet]. 2024 [cited 2024 January 6]. Available from: <https://ash.org.uk/uploads/Youth-Smoking-Fact-Sheet-2024.pdf?v=1710950114>
4. อติศักดิ์ ผลิตผลการพิมพ์. โทษของบุหรืมีผลต่อสุขภาพและครอบครัว [อินเทอร์เน็ต]. 2559 [เข้าถึงเมื่อ 06 ม.ค. 2567]. เข้าถึงได้จาก: <https://n9.cl/9tocz>
5. อารยา ศรีไพโรจน์. บุหรื...พิษภัยร้ายกับวัยรุ่น [อินเทอร์เน็ต]. 2562 [เข้าถึงเมื่อ 6 ม.ค. 2567]. เข้าถึงได้จาก: http://www.pharm.tu.ac.th/uploads/pharm/pdf/articles/20190328_03.pdf
6. Nso of Thailand. Summary of important results survey of smoking and drinking behavior of the Thai population 2014 [Internet]. 2015 [cited 2024 Jan 6]. Available from: <http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/themes/files/smokePocket57.pdf>

7. ธนธร กานตอภา. ปัจจัยเสี่ยงที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอดำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์. วารสารสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 7 ขอนแก่น 2564; 28(2): 41-52.
8. ไพฑูรย์ วุฒิส, ภักวรินทร์ ภักศิริสมบุรณ์, บวรวิช รอดรังษี. ปัจจัยทำนายพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของวัยรุ่น อำเภอมือง จังหวัดชัยภูมิ. วารสารพยาบาล 2565; 71(1): 1-9.
9. ศศิธร ชิตนาฮี, วราภรณ์ ยศทวี. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของวัยรุ่นจังหวัดอุดรดิตถ์. วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีอุดรดิตถ์ 2561; 10(1): 83-93.
10. ลักษณะ ลักษณวิมล, เรวดี เพชรศิราสน์, สายฝน เอกวารงูร, นัยนา หนูนิล. ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของเยาวชน อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม. วารสารพยาบาล 2563; 69(1): 1-9.
11. จิราภรณ์ จันทร์แก้ว, พรนภา หอมสินธุ์, รุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการทดลองสูบบุหรี่ของนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดปทุมธานี. วารสารพยาบาลศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2558; 27(2): 99-110.
12. กลุ่มยุทธศาสตร์และพัฒนางานคุ้มครองผู้บริโภค. แผนปฏิบัติการด้านการควบคุมยาสูบแห่งชาติ ฉบับที่สาม พ.ศ.2565-2570. กรุงเทพฯ: อักษรกราฟฟิคแอนดี้ดีไซน์; 2565.
13. Bandura A. Social learning theory. New Jersey: Englewood Cliffs; 1997.
14. พรพชร ศิริอินทราทร. ความสามารถในการพยากรณ์ของทัศนคติต่อการหลีกเลี่ยงในการสูบบุหรี่ และความฉลาดทางอารมณ์ที่มีต่อพฤติกรรมหลีกเลี่ยงการสูบบุหรี่ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น [วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต]. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่; 2550.
15. อรุณ จิรวรรณกุล. สถิติทางวิทยาศาสตร์สุขภาพเพื่อการวิจัย. กรุงเทพมหานคร: วิทยาพัฒน์; 2552.
16. วิภาณต์ดา โหม่งมัตย์. ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ของนักเรียนชายชั้นประถมศึกษาตอนปลาย อำเภอมือง จังหวัดนครปฐม [วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต]. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร; 2560.
17. Best JW. Research in education. 3rd ed. New Jersey: Prentice-Hall; 1977
18. Rosenbaum M. A Schedule for assessing self-control behavior: preliminary findings. Behavior Therapy 1980; 11(1): 109-21.
19. ฐิยาพร กันตารณวัฒน์. การศึกษาจิตลักษณะบางประการที่มีความสัมพันธ์กับการป้องกันการเสี่ยงทางเพศและทางการใช้ยาเสพติดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสระบุรี [วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต]. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร; 2554.
20. ชลลดา ไชยกุลวัฒนา, ประกายดาว สุทธิ, วิชาญย์ ใจมาลัย. พฤติกรรมสูบบุหรี่และปัจจัยเสี่ยงที่สัมพันธ์กับการสูบบุหรี่ของวัยรุ่นตอนต้นจังหวัดพะเยา. วารสารพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข 2560; 27(3): 57-67.